

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE", v.z.w.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
840 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.
12e jaargang, nr. 2 februari 1983.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

FEBRUARI-ACTIVITEIT

Het bestuur van de OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen op de voordrachtavond die doorgaat :

donderdag 24 februari 1983 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6, Oostende.

Met als onderwerp : VRIJMETSELARIJ; historiek en folklore
en als spreker : OMER VILAIN

Sinds geruime tijd werd er door sommige leden gevraagd om eens een voordracht te krijgen over VRIJMETSELARIJ.

Gezien het zeer bijzondere aspekt van dit onderwerp, waar iedereen wel iets over weet, bleek het bij gebrek aan een gastspreker, moeilijk dit onderwerp op het jaarprogramma te plaatsen.

Tenslotte werd onze ondervoorzitter, gezien de grote documentatie die hij over allerlei onderwerpen bezit, bereid gevonden om over de grote onbekende, die de Vrijmetselarij is, te spreken.

In de volgende hoofdstukjes wil hij pogen om het doek dat over de Vrijmetselarij hangt, iets op te lichten :

1. Wat is Vrijmetselarij ?
2. Korte historiek van de Vrijmetselarij.
3. Beroemde figuren uit de Vrijmetselarij.
4. De werking van een Loge.
5. Vrijmetselarij en folklore.
6. Vrijmetselarij te Oostende.

Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos.

J.B.D.

LUCY GELBER

ENCYCLOPEDIË VAN HET LEVENDE VLAAMSE VOLKSLIED

(Aurelia Books, Museumlaan, 17, 9831 St.-Martens-Latem)

In de nazomer van 1982 werd het eerste deel van dit werk op de markt gebracht, het tweede deel wordt einde 1983 verwacht. In de twee delen samen worden volgende onderwerpen behandeld : in vertellende toon ; in de huiskring ; op het platteland ; in lief en leed ; in het dagelijks leven ; op zon- en feestdagen ; (deel I) ; in opgewekte toon ; onder de toren ; onder de wapens ; uit het kinderleven ; uit het schoolleven ; uit de jaarkring.

De encyclopedie is een selectie uit de verzameling Prof. Dr. Alfons Verbist/Dr. Lucy Gelber welke ruim 8000 bandopnamen en 1000 optekeningen op het gehoor uit alle gewesten van het Vlaamse land bevat. De verzameling berust in de Afdeling Muziek van de Koninklijke Bibliotheek te Brussel.

Op 460 bladzijden, voorzien van illustraties van de hand van Nadine Bogaert, worden 1300 liederen, roepen, dansjes en kinderliedjes met muziek en/of ritme weergegeven.

De encyclopedie zou representatief zijn voor het Vlaamse Land. Wie enigszins vertrouwd is met onze liederenschat weet hoe uitgebreid en "nationaal" die is, bijgevolg kan verwacht worden dat er wel enkele onvolledigheden in dit breed opgevatte werk naar voor komen. Zo is er slechts één optekening uit Oostnede, maar wel meerdere uit Steene, Oudenburg en andere plaatsen uit de omtrek. Maar we vinden wel "Oostendse" deuntjes en teksten bijna over heel het land terug. Zo werd in 1974 te Beerse een stuk lijflied van onze Irma Bubbeline (+) opgetekend : De zee, het leven en Benjamin, evenwel op een andere melodie.

Anderzijds valt het op dat een tamelijk jong lied, "de Boerinnekensdans" als "volkslied" opgetekend werd, naast liederen die duidelijk uit Nederland geïmporteerd werden (de Koninklijke Marine bvb.) terwijl nog andere (onder meer "Twee vrienden") ons gekend zijn als het meer deftige kabaretlied. Aan oorsprong en herkomst werd bijgevolg weinig aandacht besteed en enkel weergegeven wat op zeker ogenblik en op bepaalde plaatsen nog uit de volksmond kwam.

Schunnige liederen werden niet opgenomen (of... : opgetekend, waarvoor waarschijnlijk de talrijke congregaties en kloostergemeenschappen die aan de verzameling hebben medegewerkt gezorgd hebben), wel is de pot hier en daar wel wat aangebrand : volksliederen zijn nu eenmaal niet alle geschikt om kerkelijke diensten op te luisteren.

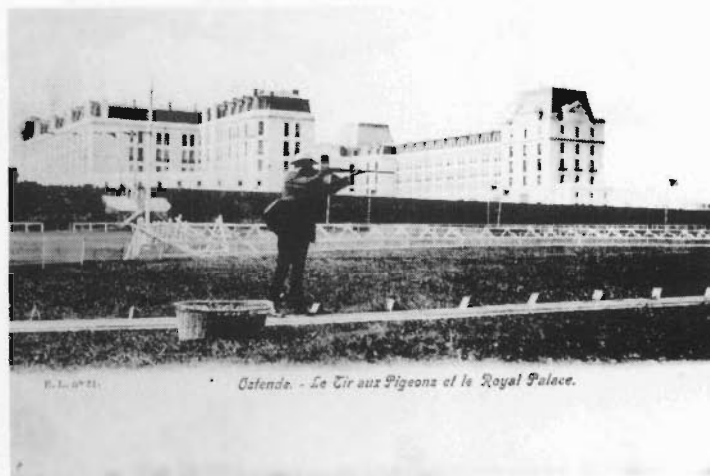
De prijs voor deze zeer verzorgde uitgave ligt wel wat aan de hoge kant: 3.400 fr., maar muziekuitgaven zijn duur . Voor wie Sinterklaas in de verkeerde schoorsteen is geduikeld of de Kerstboom niet te zwaar doorhing, ligt hier misschien een late kans ? Wie braaf blijft in 1983 kan deel II reeds vermelden in zijn Nieuwjaarsbrief voor 1984. Wie weet ?

Jef KLAUSING

Vergeeten sportmanifestaties te Oostende

Polowedstrijd rond 1900 in het Hippodroom Wellington. In de achtergrond ziet men het Palace Hotel.

Duivenschieting rond 1905 naast het poloplein

Internationale schermwedstrijden rond 1910 in de tuinen van de Koninklijke Galerijen.

O.V.

VOOR 1980

Voor zeer velen onder ons - niet alleen zij die gestudeerd hebben of bijzonder onderlegd zijn, maar evenzeer voor "gewone" mensen die wensen op de hoogte te zijn, kortom "bij" te kunnen blijven, valt het moeilijk zicht te krijgen (en te houden!) op de nieuwe, essentieel wetenschappelijke publikaties. Enerzijds vindt men in de boekhandels te lande meestal alleen de gepopulariseerde werken, ... en dan nog in de meeste gevallen sterk commercieel bepaald en getint. En, laat het ons maar rustig toegeven, anderzijds is het erg moeilijk een (verantwoorde!) selectie te maken tussen die stroom van nieuwe publikaties. Onder meer om die reden komt de jaarlijkse, lopende "Bibliografie van de geschiedenis van België" als welkom steuntje want overzicht van de historische literatuur over. Ter herinnering : de bibliografie komt telken jare voor in de vierde aflevering van het gereputeerde "Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis". Een vaktijdschrift dat in 1981 reeds aan haar 59e jaargang toe is... Wij selecteerden voor de belangstellenden volgende werken :

- nr. 33.402 : GENICOT (L.), Simples observations sur la façon d'écrire l'histoire. Louvain-la-Neuve, Université Catholique de Louvain, 1980, 125 p. (Travaux de la Faculté de Philosophie et Lettres, XXIII. Section d'histoire, vol 4).
- nr. 33.403 : GENICOT (L.), Nova et vetera. Sur le progrès des méthodes historiques. In : Revue de l'Institut de Sociologie, 1980, pp. 175-185.
- nr. 33.404 : DE BOCK - DOEHAERD (R.) ed., Heuristiek en methodologie van de dorps-geschiedenis. Brussel; Vrije Universiteit Brussel, Centrum Sociale structuur en economische conjunctuur; 1980.
- nr. 33.514 : Bronnen voor de historische geografie van België. - Sources de la géographie historique en Belgique. Handelingen - Actes van het Colloquium te Brussel, 25-27/IV/1974. Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1980, 549 blz.
- o.m. : VERHULST (A.), De historische geografie en haar ontwikkeling sedert 1930, pp. 21-33.
- NOTEBAERT (A.), La carte postale illustrée, source pour la géographie historique depuis la fin du 19e siècle jusqu'à nos jours, pp. 349-357.
- nr. 33.608 : Biografisch woordenboek der Belgische kunstenaars. Brussel, Arto, 1980, 1.250 B.F. (bevat circa 4.000 notities).
- nr. 33.611 : VAN HOUTTE (J.A.), Economische geschiedenis van de Lage Landen : 800 - 1800. Haarlem, Fibula - Van Dishoeck, 1979, 298 p.
- nr. 33.648 : RYCKAERT (M.), Brügge und die flandrischen Häfen vom 11. bis 18 Jahrhundert. In : Protokoll des 10. Kolloquiums für vergleichende Städtegeschichte in Münster vom 26.-29. März 1979 : "See- und Flusshäfen vom Spätmittelalter bis zum Industrialisierung" (Institut für vergleichende Städtegeschichte). Münster, 1979, pp. 27-32.

- nr. 33.693 : d'YDEWALLE (Charles), L'abbaye au bout du jardin.
Ostende, EREL, 1980, 163 p. (Over Sint-Andries te Brugge).
- nr. 33.919 : VERHAEGHE (Frans), Bijdrage tot het archeologisch onderzoek van de middel-
eeuwse rurale bewoning in de Belgische kustvlakte. Transgressies en occu-
patiegeschiedenis in de kustgebieden van Nederland en België.
Gent, Belgisch Centrum voor Landelijke Geschiedenis. - Centre belge
d'histoire rurale, 1980, pp. 37-64.
(Colloquium Gent 5 - 7 september 1978. "Handelingen" - "Proceedings"
uitgegeven door A. Verhulst & M.K.E. Gottschalk).
- nr. 33.989 : VERHULST (A.), & GOTTSCHALK (M.K.E.), ed., Transgressies en occupatie-
geschiedenis in de kustgebieden van Nederland en België. (zie supra,
nr. 33.919) :
- VERHULST (A.), De bewoningsgeschiedenis van de kustgebieden van Neder-
land en België in het licht van de nieuwe opvattingen over transgressie,
stormvloed en klimaatwijzigingen, pp. 9 - 19.
  - RYCKAERT (M.), Resultaten van het historische-geograafsch onderzoek in
de Belgische kustvlakte, pp. 75-92.
- ROELEVELD (W.), De bijdrage van de aardwetenschappen tot de studie van
de transgressieve activiteit langs de zuidelijke kusten van de Noordzee.
pp. 291-316.
- nrs. 34.106 tot en met 34.109 : Algemene Geschiedenis der Nederlanden.
Uitgegeven te Haarlem door de firma Fibula-Van Dishoeck, ten vervolge.
- BRULEZ (W.), Scheepvaart in de Zuidelijke Nederlanden, deel 6, pp. 123-
128;
  - VAN UYTVEN (R.), Visserij in de Zuidelijke Nederlanden, deel 6,
pp. 138-144;
  - BAETENS (R.), Scheepvaart in de Zuidelijke Nederlanden, 1585-1650,
deel 7, pp. 156-159;
  - BOELMANS-KRANENBURG (H.A.H.), Visserij in de Zuidelijke Nederlanden,
1580-1650, deel 7, pp. 170-172 ;
  - BAETENS (R.), Scheepvaart in de Zuidelijke Nederlanden, 1650-1810,
deel 8, pp. 239-264.
  - BOELMANS-KRANENBURG (H.A.H.), Visserij in de Zuidelijke Nederlanden,
1650-1795, pp. 261-264.
- nr. 34.158 : KONINCKX (Christian), The first and second charters of the Swedish East
India Company (1731-1766) : a contribution to the maritime economic and
social history of North-Western Europe in its relationships with the far
East. Kortrijk, Van Ghemert Publishing Company, 1980. 543 blz.
- nr. 34.159 : KONINCKX (Christian), De betekenis van de handel met het Verre Oosten
voor het Westeuropese maritiem milieu in de Eeuw van de Verlichting,
in : Liber Alumnorum Karel Van Isacker, Antwerpen, 1980 (Bijdragen tot
de geschiedenis, LCIII, 1980, nrs. 1 - 4), pp. 267-292.

- NR. 34.349 : VERBANCK (Richard), Bredene in 1560. Proeve tot interpretatie van de kaart van het Brugse Vrije van Pieter Pourbus, grondgebied Bredene 1560.
In : Ter Cuere Bredene, Jaarboek 1980, 9 p.
- nr. 34.382 : SCHRICKX (Willem), Aartshertog Albert van Oostenrijk en het Theater in de Spaanse Nederlanden, in : Spiegel Historiae, jaargang XV, 1980, nr. 12, pp. 678 - 684.
- nr. 34.542 : WARNER (Philip), The Zeebrugge raid. London, W. Kimber, 1978, 238 p.
- nr. 34.618 : ARREN (R.), De rijkswacht te Koekelare, een historische documentatie 1892-1980. Koekelare, 1980, 72 p. (Uitgave nr. 2 van de Heemkundige Kring Koekelare "Coelariensia, nr. 2)
- nr. 34.830 : RO TSAERT (René & DEWULF-HEUS (Romain), Volkstelling 1814 : 13: Oostende. Brugge, Vlaamse Vereniging voor Familiekunde - Gouw Westvlaanderen, 1980, 268 p.
- nr. 34.910 : NEYENS (Jos), Buurtspoorwegen in de provincie West-Vlaanderen, 1885-1967. Lier, Van In, 1980.
- nr. 34.921 : VANDECASTEELE (Louis), De Oostense Rederij N.V. 1921-1950, in : Ter Cuere Bredene, Jaarboek 1980 (20p.)
- nr. 34.922 : LANSZWEERT (Wim), Wat Ijslandvaarders vertelden... Naar getuigenissen van Jules en Henri Desmedt. s.l., eigen beheer, 1980, 108 p., ill.
- nr. 34.999 : COSTENOBLE (Eva), De landelijke gemeente Adinkerke: 1944-1976. De Panne, Gemeentebestuur De Panne, 1980. 3 volumes, 527 blz.
- nr. 35.037 : BERKO (P.S.V.) & HOSTYN (Norbert), Eugène VERBOECKHOVEN. Knokke, Berko, 1980, 280 p.
- nr. 35.138 : HOSTYN (Norbert), Vijf vergeten Oostendse kunstschilders : Louis Serruys, Daniël Pieters, Emile Spilliaert, Camille De Bruyne en Matie Lévy. Bijdrage tot de geschiedenis van de 19e-eeuwse Belgische schilderkunst. Oostende, eigen beheer, 1980, 18 p.

Emiel SMISSAERT

EEN VERZENBUNDEL VAN IGNAAS VEYS : "BAL DU RAT MORT" (1971)

Iets zeldzaams menen aan te treffen, stimuleert de aandrifft om er een "Stukje" over te schrijven. Wij kregen een dichtbundeltje in handen, amper 46 bladzijden dik, samengesteld door Ignaas Veyts (°1946) die momenteel te Dilbeek bij Brussel woont. Merkwaardig is ook dat het in Franse vertaling (door Henry Fagne) verscheen en niet vermeld wordt in het bekende "Lectuurrepertorium" (1967-1978). Het kreeg de titel "Bal du Rat Mort" mee en werd in 1971 gepubliceerd door uitgever Henry Fagne (F. Bossaertstraat 105, 1030 Brussel) in zijn reeks "Espaces" die gewijd is aan literaire vertalingen ; de letterkundige Willem M. Roggeman schreef een kort 'Woord vooraf'. In dat bundeltje verzen komt op de bladzijden 8 tot en met 10 het gedicht "Bal du Rat Mort" voor.

E. SMISSAERT

DENDUYTS Prosper Hypolite

1. °Oostende 19 augustus 1808
2. vader : Edouard Constantin Jacques
3. moeder : Anna Maria Maertens
4. echtg. : Stéfanie Joanna Maetens
5. beroep : reder
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 1852-1857

1.2.3.4.5./ huwelijksakte

DENECKERE Charles Bartholemie

1. °Roeselare 11 maart 1801 +Ieper 21 september 1854
2. vader : Pierre François
3. moeder : Marie-Louise Josephine Colette De Meulenaere
4. echtg. : Clénence Françoise De Coninck
5. beroep : geneesheer arrondissements kommissaris te Ieper en te Veurne
6. pol. strekking : katholiek
7. pol. loopbaan : burgm. Moson
Senaat V.D.O. 1846-1847
Senaat Roeselare 1848-1844

1.2.3.4./ R. Devoldere p. 661

DERÈRE Auguste

1. °Eernegem 25 oktober 1848
4. echtg. : Rosalie Vandorpe
5. beroep : aannemer
6. pol. strekking : katoliek
7. pol. loopbaan : patroonsraadlid 1896

1.5./ Rapport sur l'administration de la ville d'Ostende 1904 p. 25

4./ Echo d'Ostende 12/4/1883 p. 3,d

DE RIDDER Jacques

1. °Oostende 25 januari 1767 + Oostende 13 december 1848
2. vader : Jean Pierre
3. moeder : Isabelle Van Damme
4. echtg. : Anne Breugel
5. beroep : vrederechter
7. pol. loopbaan : gem. raad Holl. periode - 1836

1.2.3.4.5./ Sebrechts

DE RIDDER Philippe Jacques

1. °Bredene 6 december 1773 + Brugge 30 oktober 1856
2. vader : Jean Pierre
3. moeder : Isabelle Van Damme
4. echtg. : Isabelle Petronille Caroline Pollet
5. beroep : bewaarder van Hypoteken

- 6. pol. strekking : unionistisch
- 7. pol. loopbaan : Senaat V.D.O. 1839-1847
Senaat V.O. 1847-1851

1.2.3.4.5./ Sebrechts

DESMET Louis Hendrik

- 1. °Oostende 3 november 1841
- 2. vader : Antoine Louis
- 3. moeder : Rosalie Louise Vermeirsch
- 5. beroep : stovemaker
- 6. pol. strekking : katholiek
- 7. pol. loopbaan : patroonsraadlid 1904

1.2.3./ geboorteakte

5./ Rapport sur l'administration de la ville d'Ostenede 1904 p. 25

DE SPOT Raphael J.H.

- 1. °Rousbrugge-Haringhe 23 oktober 1850   +Veurne 13 april 1926
- 2. vader : Anicet René Arsène
- 3. moeder : Albertine Aimable Therry
- 4. echtg. : Marie Emilie Thérèse Dautricourt Brugge 16/7/1878
- 6. pol. strekking : katholiek
- 7. pol. loopbaan : Senaat V.D.O. 1902-1905
                  schep en burgm. Veurne

1.2.3.4./ R. Coppieters 't Wallant Notices généalogiques et historiques sur quelques familles en Flandre Occidentale Brugge 1946 p. 246

DESTUERS Ferdinand Lambert Cornélie Marie

- 1. °Ieper 14 december 1835   + Brussel 2 juni 1900
- 2. vader : Lambert Joseph Corneille Antoine Marie
- 3. moeder : Eline Sophie Marie Vanden Peereboom
- 4. echtg. : Van Zuylen Van Myevelt Brugge 21/2/1865
- 5. beroep : ambassade attaché vervolgens bibliothekaris op ministerie;
                  directeur paardwedrennen Oostende
- 6. pol. strekking : liberaal
- 7. pol. loopbaan : prov. raad W.-Vl. 1871-1879
                  Kamer O. 1887-1888/1892-1894

1.2.3.4./ R. Devoldere

5./ Feuille d'Ostende 9/6/1892 p. 2,a

DEVANDER Louis

- 1. °Duinkerke 3 juli 1777   + Oostende 7 maart 1840
- 2. vader : Joseph
- 3. moeder : Christine Verlinde
- 4. echtg. : Rosa Eugénie Leep
- 5. beroep : koopman
- 6. pol. strekking : unionistisch
- 7. pol. loopbaan : gem. raad 1836-1840

1.2.3.4.5./ overliddensakte

DE VRIERE Raoul Philippe Louis Alfred Gislain

1. °Sint Joost ten Rode 2 april 1864 + Zedelgem 23 november 1929
  2. vader : Alfred Gustaaf Adolphe Gislain
  3. moeder : Emilie Philippe Marie... de Vanderstegen de Putte
  4. echtg. : 1. Anna Keyward Cutting (gescheiden)
2. Bertha Eggers 13/8/1873
  5. beroep : rentenier
  6. pol. strekking : liberaal
  7. pol. loopbaan : gem. raad 1911-1914
- 1.2.3.4.5./ Archief de Vrière Raoul A.H. Brugge aanwinsten II, 6860

DE VRIESE Hector

5. beroep : apoteker
  6. pol. strekking : liberaal
  7. pol. loopbaan : gem. raad 1912
schepen 1912-1914 23/4/1921
- 5./ De Vrijheid 5/10/1911 p. 1

DEWEERT Henri

1. °Oostende 4 november 1857
  2. vader : Louis
  3. moeder : Jeanne Depauw
  4. Echtg.: Mathilde Desmet Oostende 30/6/1879
  5. beroep : houthandelaar
  6. pol. strekking : liberaal
  7. pol. loopbaan : gem. raad 1904-1914
- 1.2.3.4.5./ huwelijksakte

DONNY François Constantin Leopold

1. ° Oostende 17 november 1791 + Gent 5 januari 1872
  2. vader : François
  3. moeder : Marie Vanderheyde
  4. echtg. : Anne Thérèse Tribou
  5. beroep : gem. sekretaris tot 1834; advocaat generaal beroepshof te Gent 9/10/1834
vénérable maître van les trois Niveaux
  6. pol. strekking : unionistisch
  7. pol. loopbaan : Kamer O. 1832-1848
maakte deel uit van financiële kommissie naar Nederland
- 1.2.3.4.5./ Beaucourt de Noortvelde Biographie Ostendaise Oostende 1900 p. 35

DUBUS DE GISIGNIES Albéric

1. °Doornik 30 mei 1810 + Brussel 26 juli 1874
2. vader : Léonard Pierre
3. Moeder : Marie Anne de Deurwaerder
4. echtg. : ongehuwd
5. beroep : advocaat; eigenaar
6. pol. strekking : liberaal doctrinair
7. pol. loopbaan : Senaat V.O. 1859-1874

(vervolgt)

W. MAERVOET

Oktober 1940

- Zaterdag 5 Afweergeschut vanaf 10u30 tot 10u40 en van 15u20 tot 15u40.
- Zondag 6 Afweergeschut om 6u15.
- Maandag 7 Afweergeschut gedurende de nacht, bommen worden geworpen op de Reederijkaai en in den haven.
- Donderdag 10 Afweergeschut op een drietal overvluchten.
- Vrijdag 11 Afweergeschut vanaf 21 uur. Op de stad werden een tiental bommen gelost op de volgende plaatsen :
Een grote bom op Werfkaai 7, 6 brandbommen kwamen terecht in hotel de la Couronne waar 4 kamers op het eerste en tweede verdiep door brand bedreigd werden.
8 brandbommen in de Vindictivelaan voor Hotel de la Couronne, 2 brandbommen op Hotel du Bassin.
Een groote bom op de Vindictivelaan voor den ingang van het O.L. Vrouwe College, welke veel schade berokkende. Een groote bom in de Euphr. Beernaertstraat, achter het College op het voetpad, de huizen in den omtrek hadden veel te lijden.
Een groote bom kwam terecht op het gebouw van het klein College, waarvan het bovenste gedeelte verwoest werd.
Aan de St. Jansbrug vielen twee bommen. In het ijzermagazijn van Valcke in de St. Jorisstraat, in het appartement van Wwe Bourgon kwam eveneens brandbommen terecht; al deze branden werden echter spoedig overmeesterd. Ok in de Jozef II straat bij Pierloot viel een brandbom die spoedig gedoofd werd.
- Zondag 13 Afweergeschut om 21 uur tot na middernacht. Britsche vliegers werpen hun bommen af op de spoorbaan van de Oude Statie ter hoogte van de IJzerwegstraat. In de Romestraat tegenaan de Vogelmarkt viel een bom in de straat en berokkende veel schade aan omliggende gebouwen.
- Zondag 20 Afweergeschut van 20u30 tot 5u45; bommen werden geworpen te Breedene te Raversijde en te Steene.
- Donderdag 24 Britsche vliegers overvliegen de stad en werpen hun bommen af in de huizenblok gelegen tusschen de Koningstraat, de Kemmelbergstraat en de Van Iseghemlaan. Een projektiel drong door het huis van den Heer Mordka Sandzer, van Poolische nationaliteit, en ontplofte slechts om 8 uur 's morgens. Een andere bom kwam terecht in den kelder van het Consulaat van Monaco bij den Heer Porta. Een derde bom viel op het Pension Lindbergh aan den achterkant. De personen werde voorloopig in veiligheid gebracht.
- Vrijdag 25 Afweergeschut van 23 uur af gansch den nacht door.

- Zaterdag 26 Afweergeschut om 23 uur en van 22u15 tot 6u45. Gedurende de nacht worden bommen geworpen op Breedene en Raversijde.
- Zondag 27 Afweergeschut om 23 uur. Bommen werden op het spergebied geworpen en buiten de stad.
- Maandag 28 Om 23 uur afweergeschut en bombardementen buiten stad.
- Dinsdag 29 Om 23 uur, hevig afweergeschut, bommen op Steene, Raversijde, Blauw Kasteel en Zandvoorde.
- Woensdag 30 Om 19u45 afweergeschut. Bommen op de Zeestatie, Marinewerkhuis en op de Scheepsbouwwerven Seghers.

November 1940

- Vrijdag 1 Herhaald afweergeschut boven en buiten de stad.
- Maandag 4 Van 22u15 tot 23 uur, bombardement en afweergeschut buiten stad.
- Dinsdag 5 Afweergeschut om 19u45, 21 uur en 22 uur. Bommen beschadigden het Zeemanshuis "Godtschalk" en het Fort Napoleon, verder in het spergebied kwamen eveneens bommen terecht.
- Donderdag 7 Afweergeschut gedurende den nacht op verschillende tijdstippen, er werden geen bommen uitgeworpen.
- Vrijdag 8 Hevig afweergeschut om 19u50, 20u10, 22u30, 1u30, 4u30. Bommen werden tusschen 20 uur en 7 uur geworpen op Opex (spergebied)
- Zaterdag 9 Afweergeschut om 20u30, 6u30
- Donderdag 14 Om 21u30 tot 22u45, hevig afweergeschut, bommen werden op het strand afgeworpen voor de Hotels Miramar en Osborne.
- Vrijdag 15 Om 20 tot 24u30 afweergeschut, bommen op Halve Maan (Spergebied) In de Kaaistraat op achterhuizen, Danszaal "Konijntje", Franciscusstraat en Passchijnstraat, Steensche Dijk, brisantbommen in de Sterrestraat, Torhoutsesteenweg 306. Waren aanwezig S.L. Heno, Quintens, Verbouwen, geen burgerlijke slachtoffers.
- Zondag 17 Het afweergeschut trad op verschillende tijdstippen in aktie.
- Vrijdag 22 Tot 7 maal hebben vliegtuigen bommen geworpen. Om 3 uur werden een vijftigtal brandbommen geworpen in het Westerkwartier, in de Dr. Verhaeghe- en aanpalende straten, en op enkele werkmanswoningen. De plaatselijke - en Duitse brandweer waren snel ter plaatse en konden de brandhaarden spoedig uitdooven. Dan zij dit snelle optreden zijn de schaden gering. Springbommen kwamen terecht op de Torhoutsesteenweg, dichtbij de Hennepstraat. Ook in de huizenblok van die twee straten en op de koer van een huis in de Gerststraat.

Vrijdag 22
(vervolg)

Veel huizen zijn beschadigd, er zijn geen slachtoffers te betreuren. Om 5.15 werden een ontelbare vracht brandbommen en een achttal springbommen op het centrum der stad gelost. Ondanks het snel ingrijpen der brandweerdiensten, geholpen door de L.B. mannen stonden verschillende daken en bovenverdiepingen in brand. Volgende huizen werden getroffen : de schouwburg welke erg geleden heeft van den grooten brand waarvan een groot deel van de schermen in de vlammen zijn opgegaan. In de Christinastraat nrs. 28, 28 bis, 30 werden getroffen. Langestraat 42, Ad. Buylstraat 9 & 11 en 23, 25, 27, Poststraat 9, Witte Nonnenstraat 53, een bom kwam op de puinen van een afgebroken huis terecht, in de sprotfabriek aan de Leffingestraat, op het Weezenhuis, brandbommen zijn in de Christinastraat in de Ad. Buylstraat, op de Zeedijk, aan het oude kerkhof op de huizen van de Oostendsche haard, in de Van Izeghemlaan, Langestraat Schoolstraat gevallen.

Twee groote bommen kwamen op de post terecht en vernietigden gansch de telegraafzaal, waaronder de andere gedeelten van de post aanzienlijk geleden hebben, een bom kwam ook terecht in de Kerk van H. Hart, in de St. Vincentius Ferrariusschool kwamen bommen op de koer terecht. Een blindganger van 400 kg. viel in het huis H. Serruyslaan, waar hij nadien uitgehaald werd door de bevoegde diensten. Als bij wonder waren geen slachtoffers te betreuren.

De branden konden na drie uren hard zwoegen gebluscht worden, slechts aan de schouwburg werd tot 10 uur in de morgen gebluscht. Vele vrijwilligers uit alle gedeelten van de stad waren ter plaatse en hebben gezwraagd tot laat inde morgen, wat niet belet dat de schade in de stad aanzienlijk is.

Zaterdag 23

Afweergeschut, 19u30 tot 21u30. Bommen werden aan de Westkant van de stad geworpen, evenals op het Spergebied Opex. Brandbommen kwamen terecht in de Vredestraat 41, Dr. Verhaeghestraat, Vereenigingstraat, en Spaarzaamheidstraat. Er zijn geen burgerlijke slachtoffers te betreuren. Burgers, L.B. en andere diensten staken een helpende hand bij en doofden de branden in een minimum van tijd.

Zondag 24

Om 23u45 tot 24u30 barstte een hevig afweergeschut los.

Woensdag 27

Tusschen 14 en 15 uur schoot het luchtdoelgeschut op een aantal jagers. 's Nachts trad het afweergeschut opnieuw in werking tusschen 21u30 en 23 uur. Bommen werden buiten stad geworpen.

Donderdag 28

Om 21u30 ging het afweergeschut. Ten Westen van de stad werden bommen geworpen.

Vrijdag 29

Afweergeschut om 2 uur 's nachts.

Zaterdag 30

Vanaf 2 uur tot 2u30 afweergeschut en bombardement aan de Westkant van de stad.

(vervolgt)

Gustaaf TEYGEMAN werd op 10 juli 1874 te Oostende geboren als zoon van Henri TEYGEMAN & Melanie JOORIS.

Hij huwde Florina SURVEILLANT en woonde Ieperstraat 9 te Oostende.

TEYGEMAN had een schildersbedrijf waarvan we in "Le Carillon", jaargang 1919 volgende publiciteit terug vonden :

ENTREPRISES GENERALES DE PEINTURES DE BATIMENTS

PEINTURES DECORATIVES EN TOUS STYLES, PROJECTS ET DEVIS SUR DEMANDE - VITRAUX D'ART - LINCRUSTA - LAQUAGE DE MEUBLES - PEINTURE D'EQUIPAGES, LUXE ET ORDINAIRE

GUST. TEYGEMAN

9 RUE DE CONSTANTINOPLE 9
OSTENDE

Deze "decoratieve schilderijen" duiden hoogstwaarschijnlijk op de marmer- & houtimitaties of figuratieve schilderijen die men destijds graag aanbracht in trappenhuisen en kamers van burgershuizen, en waarvan nog enkele mooie voorbeelden bewaard bleven te Oostende.

Van TEYGEMAN's artistieke productie weten we in feite nog niet zo veel.

Met zekerheid kennen we zijn superbe affiche voor het "Bal du Rat Mort 1912" (1911), waarvan "De Plate" het wellicht nog enig overgebleven exemplaar bezit. Het is een affiche die qua fantasie en artistieke kwaliteiten helemàl niet hoeft onder te doen voor de producten van vele vooraanstaande Belgische affichekunstenaars.

In een centraal medaillon zien we het strand ten westen van het Kursaal bij nacht. Ratten voeren er een rijdans uit. Rond het medaillon : een gemaskerd personage die de middernachtklok luidt, de silhouetten van het station en de SS. Petrus- & Pauluskerk, uilen, vleermuizen, zwarte katten en ratten.

Een ander voornaam werk van hem is een decoratieve schildering in de "hammam" van het Thermae-Palace, een werk uit de vroege jaren dertig, waarin hij op decoratieve wijze enige Oosterse sfeer wist op te roepen.

Tot slot nog een korte vermelding uit Emile BULCKE's dagboek, zondag 17 december 1899 : "Daniel et moi n. rendons une visite à l' ami Gustave Teygeman, il n. montre deux de ses paysages qui ne sont pas mal brossés."

Gustaaf TEYGEMAN overleed te Oostende op 14 december 1960.

Zijn laatste adres was Vlaanderenstraat 9 b.

N. HOSTYN

CURIOSA

Een vrolijk boekje verscheen in Nederland door Thomas LEEFLANG met als titel "Wat de gek er voor geeft : curiosa, kitsch en kwartjeskunst". De auteur handelt in enkele hoofdstukken over wat nu al verzamelt wordt. Een keus daaruit : Flipperkasten, emailleborden, coca-cola-cultuur, gedachtenisprentjes, juke-boxen, sigarettendoosjes-kunst, cinemabilia, enz. Uitgegeven door het Spectrum. Prijs : 285 Fr.

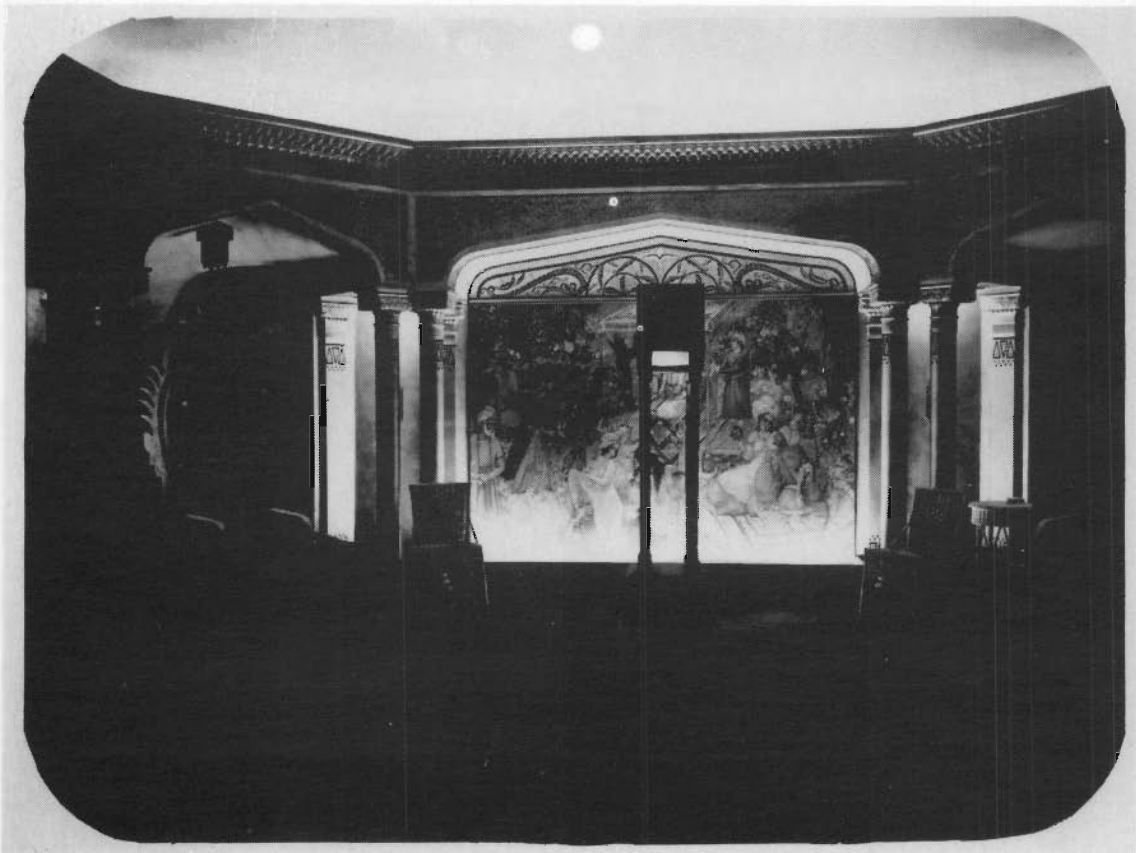
O.V.

GUSTAAF TEYGEMAN

◆ Affiche "Bal du Rat Mort" (1912)

- ◆ Schildering in de hammam van het Thermenpaleis

Over het verenigingsleven tijdens W.O.I is weinig geweten. Vermoedelijk hadden de meeste verenigingen hun activiteiten gestaakt, zodat de mogelijkheid tot ontspanning verdween. In 1917 vinden enkele Oostendenaars dat daar verandering moet in komen; de bevolking gaat te veel gebukt onder de last van het oorlogsdrama en dreigt weg te kwijnen in zwartgalligheid. Om dit te verhelpen worden 'De Rijstvreters' opgericht, een vaderlandslievende vereniging die tot doel heeft het moreel van de bevolking hoog te houden. (De naam 'Rijstvreters' werd gekozen vanwege het feit dat rijst het hoofdbestanddeel van het dieet vormde en dus de aardappel vervangen had).

In het archief van het heemkundig museum 'De Plate' vonden we het verslagboek van de vergaderingen; het leert ons veel over de werking van die enigszins bizarre vereniging. De hoger vermelde doelstellingen staan in het 'Voorwoord' als volgt geformuleerd :

"De oorlog welke sedert twee-en-dertig maanden haar vernielingswerk voortzet, heeft, onder andere onheilen, ook het zekelijk peil der samenleving grootelijks ten onder gebracht. De gemoedstoestand der niet-strijdenden is fel geschokt door den tegenwoordigen wereldbrand, bij zover dat vele deze lieden, langzaam maar zeker ten grave worden gesleept.

Met het doel dit dreigend gevaar tijdig te keer te gaan is door enige vrienden het gedacht opgevat gemakkelikheden in te richten, ten einde de huidige tijdsomstandigheden te doorworstelen zonder dat betreuenswaardige gevolgen onze medemakers ten onder brengen."

De eerste officiële vergadering had plaats op 24 mei 1917 in Café Flessinghe, Sint-Sebastiaanstraat, 19. De stichtende leden waren ART, Victor; BOEHME, Emile; CATTOIR, Alfred; DEGROOTE, Amand; DEGROOTE, Georges; DEMULDER, Hector; DE VISSCHER, Emiel; GERMONPRE, Arthur; GERMONPRE, Emiel; DEWULF, Charles; LUSSYNE, Albert; MERMUYS, Médard; PLOUVIER, Charles; REILZEN, Louis; SIMON, Frans; SINAËVE, Frédéric; SOENEN, Guillaume; STEENBRUGGHE, Charles; SURMONT, Georges; SURMONT, Michel; THOMAS, Jan; VANCOETSEM, Gust.; VANDEWALLE, Eugeen; VANHOORNE, Arthur; VAN PRAET, Sylvain.

Tijdens de eerste vergadering werd een tijdelijk bestuur verkozen : Amand DE GROOTE werd voorzitter, Louis REILZEN, sekretaris, Guillaume SOENEN ondervoorzitter, Arthur VANHOORNE schatmeester, Hubert DEMULDER boetmeester. Later werd sekretaris Reilzen vervangen door Michel SURMONT.

Niettegenstaande de grondregel dat ontspanning het hoofddoel vormde draaiden vele vergaderingen uit op zware diskussies. De verslagen hebben het zelfs over een oppositie, geleid door Michel Surmont en Médard Plouvier. Deze twee 'confraters' geven eindeloze kritiek op door het bestuur genomen beslissingen en zorgen er voor dat iedere vergadering op een zitting van de gemeenteraad gaat lijken.

Naast de wekelijkse vergaderingen werden er ook feestelijkheden georganiseerd. De eerste activiteit was een roeiregatta ingericht op 28 mei 1917. Dit initiatief oogstte, naar verluid, veel bijval bij de Oostendenaars. Op 1, 2 en 3 juli werd Oostende kermis gevierd: de eerste dag werd een gaaibollenwedstrijd georganiseerd op de Konterdam; op de tweede dag werden de prijzen uitgereikt, gevolgd door een variété-avond.

Hoe de derde dag verliep laten we de schrijver Louis Reilzen vertellen; meteen krijgen we een stemmig sfeerbeeld van de gemoedsgesteldheid die heerste onder de leden.

3e Kermisdag.

Om eene afwisseling te brengen in het verbruik van spijzen, heeft Confrater Arthur Vanhoorne en familie de leden uitgenodigd tot een mosselpartijtje. Tot zijn groot spijt moest hij de liefhebbers verzoeken hun boterhammen mede te brengen, daar zijne bakker er niet wil van weten eenige brooden meer te bakken.

Denk daarom niet dat er vele achterblijvers waren, ver van daar, want de plaatsen waren om 8 ure zoo druk bezet als den dag te voren. Wat meer is, wij hadden het genoeg ditmaal de tegenwoordigheid te bestatigen van onze confrater Frédéric Sinaeve en zijne achtbare familie.

Op een gegeven oogenblik kwamen eenige rookende tellooren de begeerigheid der in 'Mosselvreters' veranderde leden tevreden stellen, zonder het daarom kwalijk te nemen dat Arthur van Vanhoorne geen brood kon opdienen, door de schuld van zijnen bakker. Indien de bakker in kwestie wat koppig is geweest, zoo ook was onze koppigheid gestegen tot den hoogsten graad, want onmiddellijk de mossels op tafel, of het brood kwam er achter.

Elk was bediend en elk ging zijnen gang. Ik voor mijn part had dubbel werk : 'k moest eten en zien eten ! Voorwaar een lastige taak, aan de welke ik niettemin graag voldeed, hoe meer hoe liever. 'k Zag den eenen zijn vork aan de kant leggen omdat het met zijne handen rapper ging. Anderen dronken zoo graag deze mosselmelk of de mosselvisch eten; nog anderen prijsden beide soorten : Surmont Michel van zijn kant was al etende bezig eene kroon te vlechten van mosselschelpen, hetgeen me deed denken dat hij nog niet gansch tevreden was met de krooning van gisteren en hij de 'Reine' nogmaals zou willen bekronen; Guill. Soenen, volgens de gewoonte toonde maar altijd hoe men bier moet drinken, verzadigen kon hij zich niet, "niettegenstaande de 15 pinten welke gisteren door zijn keelgat zijn gelopen", zegde mijnen nevenmaat. Enfin, elk volgens zijn gewoonte en ik volgens de mijne, 't is te zeggen altijd den laatsten. Wanneer ik een onderzoekenden blik werp op de tafels bestatigde ik dat er niets meer overschoot dan de schelpen, hetgeen genoeg bewijst dat Melletje hare beroemdheid van vroeger heeft weten te behouden.

Onze vriend Fred Senaeve, dewelke zich voor de eerste maal in de mogelijkheid bevond gemengd te zijn onder de groep 'Vreters' gevoelde zich in den hoogsten hemel; zoo aandoenlijk vond hij dit gezellig samenzijn, dat hij eveneens wilde genieten van het muziekfeest van gisteren. Daartoe verlangde hij van den Voorzitter, Heer Am. De Grootte dat deze het lied 'Vlaanderen' zou herzingen aan hetgeen bereidwillig werd voldaan, en nadien de bewondering afdwong van confrater Senaeve voor de kunstvolle toonzetting.

Na het eindigen van dit vriendenmaal, neemt confrater Steenbrugghe, Ch. het woord en dankt in naam der leden van de Maatschappij al diegenen welke bijgedragen hebben aan dit heerlijke feest in te richten. Hij heeft een bijzonder woord van dank voor het bestuur, welke onverpoosd denkt en werkt, hunne nachtrust opofferen om de leden te behoeden tegen de ontmoediging. Hij spoort de leden aan zich nog nauwer te scharen rond hunne Voorzitter om met dezès hulp de huidige tijdsomstandigheden te doorworstelen, in afwachting van betere tijden.

De toejuichingen betuigen van de erkentelijkheid welke den leden aan het bestuur toedragen, alsmede van de eendracht waarmede allen zijn bezielt.

Zoo eindigt de reeks, feestelijkheden welke op waardige wijze door de 'Rijstvreters' is ingericht geworden gedurende de Kermisdagen van 1e, 2e en 3e juli 1917 dewelke in gulden letteren zullen geprent worden in het hart van allen welke deze feesten hebben bijgewoond.

DE SCHRIJVER

L. REILZEN

DE VOORZITTER

A. DE GROOTE

De geldelijke inkomsten, zoals lidgeld, boetegeld en inleggeld voor gezelschapsspelen, werden geschonken aan het Fonds voor Oostendse Krijgsgevangenen; toen de vereniging op 14 december 1918 ontbonden werd, besloot het bestuur de resterende 54 frank te schenken aan 'Het Werk der oorlogswezen', Langestraat 54.

Inderdaad, het einde van de oorlog betekende meteen het einde van de 'Rijstvreters'. Zij achtten hun taak volbracht en beschouwden het verder voortbestaan van de vereniging overbodig. Het oude verenigingsleven zou zich terug herpakken...

J. SURMONT

Nota : 'zekelijk' = waarschijnlijk zedelijk (blz. 15)

"BAD", EEN GERMANISME

Vooreerst : wat is een 'germanisme' ? Over de definitie zijn alle woordenboeken het eens : het is "een woord of uitdrukking uit het Duits overgenomen en strijdig met het Nederlandse taaleigen". In 1898 schrijft het gezaghebbende "Woordenboek der Nederlandsche Taal" : "Een thans nog hinderlijk germanisme is 'bad' in den zin van 'badplaats' of de 'baden' op eene bepaalde plaats : men zegt in het Hoogduits 'Karlsbad' ... 'Bad Ems' ..., doch men kan niet in het Nederlands zeggen 'Bad Scheveningen' ...".

Ook de woordenboeken van Koenen (sedert 1921) en Van Dale (sedert 1924), alsook het tijdschrift "Onze Taal" (in 1938) keuren dit germanisme af.

Het vertaalwoordenboek van Van Gelderen, in zijn "Duits woordenboek", vermeldt het zonder afkeuring, tot in 1953; daarna nam hij het woord 'bad' (in de betekenis van 'badplaats' of 'baden') niet meer op. Het "Modern Woordenboek" van Verschueren was de enige die 'bad' (= "badplaats") vanaf 1935 ook nog tot aan het eind van de jaren '60 goedkeurde. Andere geraadpleegde woordenboeken hebben dit woord niet opgenomen. Deze wat dorre en theoretische materie en tekst stamt uit het lijvige boek van S. Theissen, De Germanismen in de moderne Nederlandse woordenschat, uitgegeven in 1975 door het 'Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek' in haar reeks : 'Bouwstoffen en studiën voor de geschiedenis en de lexicografie van het Nederlands', deel 13 (op blz. 281 over 'bad').

E. SMISSAERT

In "Le Carillon" (Oostends "journal quotidien" van weleer) verschenen in het nummer van 15 juli 1909, op de eerste bladzijde, in de rubriek : "Chronique Bruxelloise", de eerste twee strofen van een zgn. Oostends lied ("chanson patriotique Ostendaise"). De journalist die het aanhaalde (en zich X noemde) had het aange troffen in een Brussels tijdschrift dat hij niet noemde.

Ik delf het hier op, niet om zijn literaire waarde maar als een klein folkloristisch-taalkundig document en gun het een beetje commentaar.

Kaai kapoen !

1. Daar gaat de droeve Kaai kapoen
2. al slenteren op zijn houten schoen
3. de kaaien op en neer !
4. Zijn petje draagt hij scheef op 't hoofd,
5. zijn broekske heeft hij opgesloofd
6. en 't "boutje" vraagt niets meer !

7. De visschers lossen hunne sloep.
8. Hij drumt al schuiflen bij de groep
9. en, eer een mensch het ziet,
10. een vischje schoept hij rap en vlug,
11. verbergt het achter zijnen rug,
12. doch hij gebaart van niets.

Hoewel het rijmschema (aab, ccb) een zekere technische kennis suggereert, is het ding niets meer dan een vriendelijk-naïef maar onhandig gerijmel met stoplappen.

In regel 6 is de onbekende verzenschrijver in rijmnood wegens "neer" (r.3). We lezen immers : "'t boutje vraagt niets meer", wat niet waar is want in r.10 gapt hij een visje. In r. 7 en 8 rijmen "sloep" en "groep" wel, maar het klinkt gewrongen want lossende vissers vormen geen groep. Dat "rap en vlug" (r. 10) is een hulpeloze tautologie en rijmt "gelukkig", maar eigenlijk ongelukkig, met "verbergt het achter zijnen rug" (r.11) want daardoor worden de bestolen vissers voor stumperds gehouden. Ook r. 12 is zwak van factuur.

Wat het taalkundig aspect betreft, de atueur - waarschijnlijk wel een Oostende-naar - heeft het stukje hier en daar duidelijk Westvlaams getint, al vertoont het geheel 'n andere kleur. Algemeen Westvlaams zijn : "droef" (= stout, ondeugend, r.1), "drummen" (= dringen, zich door druk een weg banen, r. 8) en "schuifelen" (= fluiten, r. 8); "boutje" (r.6) en "schoept" (r.10) zijn Oostends. In het Westvlaams Idioticon van De Bo komen ze niet voor.

"boutje", gewoonlijk geschreven "boetje", is het diminutief van "boet", "boeten" (= jongen, keral - b.v. 'n kloeke boeten). Cf. Vercouillie, Etymol. Woordenb., R. Desnerck, Oostends Woordenb. en Loquela. Gezelle schrijft echter "boutje" en merkt op : "Ik en hebbe 't woord "boutje" (teOostende) niet anders horen bezigen of 't zij om een jongentje toe te spreken".

"schoepen" (=stelen) wordt, vreemd genoeg, niet vermeld door Vercouillie, maar wel in Loquela en in het Oostends Woordenb. met als nevenvormen : "tsjoeppen" en "tsjiepen".

Anderzijds behoren "kapoen" (r.1), "petje" (r.4) en vooral "doch" (r.12) - helemaal geen Oostends - tot het Algemeen Nederlands. Zodat het woordgebruik in die verzen een mengelmoesje is als gevolg van gebrekkige taalvaardigheid.

Het liedje schijnt nog meer strofen bevat te hebben want X noteerde na de laatste regel : etc.

Kent iemand de rest ?

G. BILLIET

HET "ZELFPORTRET" VAN JAMES ENSOR. EEN GETUIGENIS OMTRENT DE AANKOOP

Vele gesprekken met een groot aantal Vlaamse prominenten die een welgevulde loopbaan achter de rug hadden, werden, na uitzending voor het populaire doch zo "vluchtige" medium dat televisie heet, te boek gesteld in de in brede kringen welbekende serie 'Ten huize van...', samengesteld door wijlen Joos Florquin en door de goede zorgen van het Davidsfonds uitgegeven te Leuven in haar "Keurreeks". Het 18de deel in de reeks, in 1982 aan de openbaarheid prijsgegeven, sluit definitief en onherroepelijk het geheel.

In het interview dat afgenomen werd van Dr. Walther Vanbeselaere, hoofdconservator van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen van 1948 tot 1973, komt een passus voor die de aankoop van het "Zelfportret" van Ensor even aanhaalt, met de perikelen daaromtrent. Dr. W. Vanbeselaere streefde na zijn aanstelling naar systematische aanvulling van de reeds aanwezige collecties van de schilders James Ensor, Henri de Braeckeleer, Jakob Smits en Constant Permeke voor "zijn" museum te Antwerpen.

Toen het schilderij met het "zelfportret" van Ensor, het wereldwijd bekende doek met de behloemde hoed dat thans in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende prijkt, te koop werd aangeboden, waren de musea van Brussel en Antwerpen erop uit om het tot elke prijs te bemachtigen. Geen van beide wou wijken, buigen, laat staan : toegeven. Wij laten verder Dr. W. Vanbeselaere aan het woord : " (...) Ik heb toen het voorstel gedaan aan een derde de kans te geven en wel aan de stad Oostende die door het bombardement van 1940 al haar Ensors verloren had. Zo heeft Oostende, geboortestad van Ensor, één van de allermooiste Ensors in zijn bezit gekregen. Als geboren Westvliming was ik blij met dat gentlemen's agreement !". De beschreven anekdote komt voor het in in de aanhef van dit artikel geciteerd boek op bladzijde 328.

Emiel SMISSAERT

HET HEEMKUNDIG MUSEUM

Het Heemkundig Museum in "De Plate" is gedurende de wintermaanden elke zaterdagvoormiddag geopend van 10 tot 12 u. Toegangsprijs 20 fr. Leden van "De Plate" hebben gratis toegang op vertoon van hun lidkaart 1983.

G.V.

OOSTENDSE MUZIEKGESCHIEDENIS - XXV : CAMILLE SAINT-SAENS ALS
GASTDIRIGENT IN HET KURSAAL OP 3.8.1906

De muziek liefhebbers onder de badgasten die het seizoen 1906 te Oostende doorbrachten werden wel heel erg verwend : op 3 augustus konden ze Camille SAINT-SAENS' dirigeerkunst met eigen ogen bewonderen en op 4 september die van Richard STRAUSS !

Camille SAINT-SAENS (°Paris 1835) hoeft in feite niet voorgesteld te worden : enkele van zijn werken zijn echte "evergreens" van het klassieke repertoire geworden en verlenen de meester het aureool van een "Groot Klassieker". We denken aan zijn pittige "Danse Macabre", zijn "Samson et Dalilah", zijn "Carnaval des Animaux" met daarin heel speciaal het sentimentele "Le Cygne" en natuurlijke ook zijn machtige 3e symphonie, die vorig jaar nog in popversie echte furore maakte.

De man die dit alles schreef was in augustus 1906 te gast in de Koningin der Badsteden. Ter gelegenheid van dit Saint-Saëns-festival drukte "Le Carillon" op 3.8.1906 een groot artikel van SAINT-SAENS af op de voorpagina : "L'Evolution Musicale".

De dag van het festival werd SAINT-SAENS een eremaaltijd aangeboden in het Kursaal-restaurant. "Menu exquis tout à l'honneur de MM. Neri et Matheudi, les habiles concessionnaires des restaurants du Kursaal; vins non moins exquis, parmi lesquels le Saint-Marceaux brut 1892 n'a pas été le moins apprécié.", aldus "Le Carillon" van 4.8.1906. Waren aanwezig tijdens dit diner : Directeur MARQUET en zijn directiesecretaris LUTENS, volksvertegenwoordiger BUYL, de heren MESTDAGH, MATHIEU & VAN DEN EEDEN, directeurs van de Conservatoria te Brugge, Gent & Mons, de artiste Judith CLADEL, Léon RINSKOPF, de Italiaanse uitgever SONZOGO, de heren schepenen LIERAERT, DECOCK & VAN GLABBEKE, alsook twee vertegenwoordigers van de locale pers : A. BOUCHERY voor "Le Carillon" en J. DAVELUY voor "La Saison d'Ostende" en "L'Echo d'Ostende". (La Saison d'Ostende, 4.8.1906). Vanzelfsprekend werden er heel wat heildronken uitgebracht.

De eerste helft van het concert bevatte zo van alles wat, maar stuk voor stuk composities die in de vergeethoek zijn geraakt : de ouverture "Andromaque", de "Romance voor viool en orkest (op. 48) waarin de solopartij verzorgd werd door Edouard DERU, vioolsolo van het Kursaal, "3 rapsodies pour orgue sur des cantiques bretons" (op. 7) door SAINT-SAENS zelf vertolkt en de "Sarabande et Rigaudon" voor strijkorkest (op. 93).

Hoofdbrok van de avond was, hoe kon het anders ?; de machtige monumentale 3e symphonie voor orkest, orgel en piano (op. 78).

"Ce chef-d'oeuvre est de ceux qui ne craignent ni le temps, ni les évolutions : "il vieillira certes, mais ne tombera pas" orakelde "Le Carillon" op 7.8.1906. En inderdaad, het werk houdt anno 1983 meer dan ooit repertoire, al is de kans klein het ooit nog te Oostende te horen nu ons Kursaal niet langer over een orgel beschikt. Helaas zouden we zeggen.

Na de majestatische finale waarin piano, orgel en orkest werkelijk alles geven, moest het festival wel een denderend succes worden. RINSKOPF offereerde zijn Franse collega een grote palm, versierd met de Belgische en Franse tricolores.

Tot slot nog een fragment uit het verslag van het concert zoals het verheer in "Le Carillon" van 7.8.1906 : "... Saint-Saëns, à l'âge où tous les artistes se reposent d'un long et glorieux labeur, où l'on regarde loin derrière soi à la recherche du dernier chef-d'oeuvre, de la dernière production, à cet âge où l'homme, jadis fort et vigoureux, a le droit de s'appuyer sur un bras plus jeune et solide, Saint-Saëns lui est resté ferme, plein d'une belle assurance. Il porte ses soixante douze ans avec fierté, d'un pas assuré et tranquille, avec ce beau calme qui révèle un belle âme, un esprit sain et juste, Saint-Saëns monte au pupitre. Un moment il contemple ce formidable orchestre qu'il a là au bout de sa baguette, soumis, attentif et admirateur..."

X X X

Saint-Saëns kwam nog een tweede keer naar Oostende, en wel in 1919, het eerste naoorlogse Kursaalseizoen, het eerste jaar dat JEHIN dirigeerde. In het weekend van 18 tot 21 juli was er een groots muzikfestival gepland. De 18e, een vrijdag, was er het "Grand Festival Interallié". Er waren concerten gedirigeerd door Percy PITT (London), Alfredo CASELLA (Roma) en de huisdirigent Léon JEHIN. Op het programma stond SAINT-SAENS's "Cyprès et Lauriers", een werk voor orgel en orkest, opgedragen aan Koningin Elisabeth. SAINT-SAENS vertolkte zelf de orgelpartij.

De volgende dag was er dan een speciaal "SAINT-SAENS FESTIVAL". Op het programma stond om de uitvoering van "La lyre et la harpe", voor soli, koor en orkest, op gedicht van Victor HUGO. Solisten waren de dames LUBIN & CHARNI en de heren FRANZ en CERDAN. Het koor was dat van de Brusselse Muntchouwburg.

Tijdens zijn verblijf te Oostende logeerde de gevierde kuntenaar in het Hôtel de la Plage.

SAINT-SAENS aanvaardde ook het erevoorzitterschap van het RINSKOPF-comité, dat de overleden toondichter een memoriaal wilde bezorgen in het Kursaal. Het monument werd in 1921 onthuld. In hetzelfde jaar stierf SAINT-SAENS te Alger.

Norbert HOSTYN

LIT : GROVES DICTIONARY OF MUSIC AND MUSICIANS.

VOLGENDE AFLEVERING : RICHARD STRAUSS

OSTENDIANA : HUIZE LOUISE-MARIE

Onder de titel "Huize Louise-Marie" publiceerde de Oostendse Handelskamer onlangs een zéér interessante brochure waarin de historiek van het pand Langestraat 69 uitvoerig behandeld wordt.

Zoals men weet fungeerde dit streng-neoklassieke herenhuis in de 19de eeuw als Koninklijke Residentie (Koningin Louise-Marie overleed er in 1850).

Onlangs nam de Handelskamer er haar (hopelijk definitieve) intrek, en het pand werd compleet gerestaureerd.

"Huize Louise-Marie", Oostende (Kamer voor Handel en Nijverheid), 1982, 12 gepolycoëerde blz.

N.H.

Bloemenuurwerken kunnen we beschouwen als een merkwaardige, zo niet bizarre variant van zogenaamde "bloemmozaïeken" : gekunstelde figuurcomposities met levende (al dan niet bloemdragende) plantjes, vroeger veelal in ster-patronen aangelegd in plantsoenen. Samen met haag-doolhoven vormen bloemmozaïeken en bloemenuurwerken fenomenen in de rand van park- en tuinverfraaiing.

Sedert de "Belle Epoque" zijn "bloemmozaïeken" een ware specialiteit van de Oostendse Beplantingsdienst, en tevens hun prestigezaak daar dergelijke aanplantingen onge-looflijk veel manueel werk (lees peperdure arbeidsuren), zorg en onderhoud vergen. Niet zonder reden waren en zijn de bloemmozaïeken in de as van de Leopold II-laan, het Marie-Joséplein, het Leopold I-plein, de Koninginnelaan en het pleintje voor de SS. Petrus en Pauluskerk en dat voor de Sint-Jozefskerk de trots van de Oostendse Beplantingsdienst, tevens een bewijs van hoogstaand vakmanschap.

Bloemenuurwerken, die eigenaardige combinatie van bloemmozaïek en uurwerkmechanisme, zijn geen Oostends monopolie : we treffen ze wel meer aan, zij het zeldzaam en niet steeds van het royale Oostendse formaat : Nijmegen, Genève, Johannesburg, Interlaken, Le Mans, Blackpool... zijn steden die er een bloemuurwerk op nahouden.

X X X

Het Oostendse "bloemhorloge" werd in 1932-1933 aangelegd in het Leopoldpark, kant Karel-Janssenslaan, in het verlengde van de as Leopold II-laan. Van de richting Kursaal uit gezien vormde ze een mooi floraal sluitstuk voor de anders al zo bloemmozaïek-rijke laan.

Vóór 1933 was deze zone in het Leopoldpark ook al licht-hellend aangelegd en voorzien van bloemmozaïeken (cf. OIOP I, pl. 123; OIOP II, pl. 57 & 59) waaraan elk jaar een nieuw sierpatroon voor bedacht werd : stervormen, wapenschilden... Een waterbekken met fontein bekroonde het hoogste gedeelte van deze aanleg.

X X X

Het Bloemenuurwerk kwam tot stand ten gevolge van een overeenkomst tussen het College van Burgemeester en Schepenen en de Heer Marcel VAN HABOST uit Oostende "betreffende de vergunning van het plaatsen en het uitbaten van verlichtbare reclamezuilen, elk voorzien van vier verlichte uurwerken" (G.R., 3 maart 1933 en 30 juni 1933).

De Heer VAN HABOST kreeg vergunning om in de Stad Oostende op de openbare weg, 10 reclamezuilen met uurwerk te plaatsen (3 grote en 7 kleinere) en ze uit te baten. In ruil moest hij een bloemenuurwerk (diam. 9 meter) aanleggen "op den heuvel van het Leopoldpark, rechtover de Leopoldlaan".

De grote reclame- & uurwerkzuilen moesten geplaatst worden :

1. Kruispunt Van Iseghemlaan - Langestraat (Kursaal)
2. Voetpad Kapellebrug (zuidkant)
3. Petit Paris

De kleine :

1. Zeedijk ter hoogte Langestraat
2. Zeedijk ter hoogte Badepaleis
3. Zeedijk Mariakerke - Tramstation
4. Rondpunt Albertus (Mariakerke)
5. Van Iseghemlaan (trottoir Schouwburg)
6. Marie-Joséplein (zuidkant)
7. Vindictivelaan (IJzerpanorama)

Verder waren er heel wat bijkomende verplichtingen gesteld aan de concessionaris, terwijl de Stad er zich toe verbond hem het monopolie te geven op het plaatsen van dergelijke zuilen en géén belastingen te heffen.

De vergunning liep normaliter tot 1 april 1945, waarna reclamezuilen en bloemenuurwerk "van rechtswege, zonder enige vergoeding," eigendom werden van de Stad Oostende.

X X X

Voor het uurwerk bedachten de opeenvolgende directeurs van de Beplantingsdienst telkens nieuwe sierpatronen. Daarin werd meestal ingespeeld op belangrijke evenementen of herdenkingen van historische feiten. Tijdens zijn 50 jarig bestaan maakt het uurwerk meerdere metamorfoses en één verhuis mee.

Aan de hand van onderstaand lijstje is het mogelijk wegwijs te raken in de vele versies die het Bloemenuurwerk ofte 'Horloge' kende :

- 1933 : Uurwerk bovenaan afgezet met geschoren haagjes die het waterbekken verduiken
Er is nog géén vijvertje vooraan (dat komt er pas in 1938)
- 1934 : Het haagje bovenaan is verdwenen. Er is nu een aarden verhoging aangelegd
waarop in bloemen het woord "Oostende" is aangebracht
- 1935 : De wijzerplaat is vierkant aangelegd; initialen L.A. (Leopold - Astrid)
door elkaar gevlochten vooraan
- 1936 : Wijzerplaat in achthoek ; Initiaal L (Leopold) onderaan
- 1937 : Gekroonde dubbele L als garnituur vooraan
- 1938 : De watervalletjes en vijver met siervis zijn aangelegd
Siermotieven : Wapenschild West-Vlaanderen/L/kroon/L/Wapenschild Oostende
- 1939 : ongeveer identiek
- 1940-44 : Géén versieringen
- 1945 : tekst bovenaan : XII TH MANITOBA

DRAGOONS

géén wijzers : mozaïek in V-vorm waaraan de vlaggen van de geallieerde landen

- 1946 : Strook boven wijzerplaat : 1846-1946
 Onder wijzerplaat : Ostend-Dover (100-jarig bestaan van de lijn Oostende-Dover)
- 1947 : Tekst boven wijzerplaat : OOSTENDE
- 1948 : idem; maar romeinse cijfers
- 1949 : idem; in de wijzerplaat is het Lier-motief (100-jarig bestaan van Kon. Conservatorium) verwerkt. In een banderol onderaan : muziekmotieven
- 1950 : idem; leliemotief in de wijzerplaat.

René DELY

(Vervolgt)

BEZOEK DE THEMATENTOONSTELLING "BLOEMENUURWERK" IN HET HEEMKUNDIG MUSEUM!!!

ACHTERGLASSCHILDERIJEN

1. In verband met achterglasschilderijen van de hand van E. DEVRIEZE en E. VAN NESTE wordt in het boek 'Brugge en de Zee' (uitgegeven door het Mercatorfonds-Antwerpen 1982) op blz. 191 het Heemkundig Museum van de Plate vermeld. Van deze twee kunstenaars wordt er inderdaad een schilderij in het Museum bewaard.

Verder vermeldt dit boek nog de namen van de achterglasschilders WENZESLAUS WIEDEN (woonde te Oostende in de 19e eeuw en huwde er met een Vlaamse vrouw), FRANCOIS MESEURE (woonde te Oostende in 1803 en 1806), PETRUS NEFORS (geboren te Oostende in 1790), PETRUS WEYTS (woonde in Oostende tot in 1838), C. BAERVOETS en J. HUYGHEBAERT.

In ons tijdschrift, jaargang 1981 verschenen er een drietal artikels betreffende de achterglasschilderkunst. Op blz. 215 een artikel van J. Van Beylen, op blz. 229 een artikel van W. Verlonje en op blz. 247 een bijdrage van Norbert Hostyn. Alle artikels vermelden de namen van de hierboven aangehaalde achterglasschilders. Alleen de namen van C. Baervoets en J. Huyghebaert worden niet vermeld.

2. In hetzelfde boek over 'Brugge en de Zee' staat op blz. 119 een afbeelding van een trekraan gebruikt in vele Vlaamse havens tot in de 19e eeuw. Het afgebeeld model is dit van ons Heemkundig Museum.

Jean-Pierre FALISE

DESIRE 80 ! PROFICIAT!!!

Elke geregelde bezoeker aan het Heemkundig Museum kent natuurlijk onze kranige Désiré Van Duyvenboden. Sinds talrijke jaren weet hij de bezoekers met een waardige jovialiteit te ontvangen.

Nu werd Désiré op 31 januari j.l. 80 jaar ! "De Plate" wenst hem ter gelegenheid van die hoge verjaardag een hartelijk proficiat. Zij hoopt tevens dat Désiré de bezoekers nog veel jaren vloeiend in de vier talen mag verwelkomen, want het museum is een stuk van zijn leven.

Met onze gelukwensen ook onze dank voor alles, Désiré.

A. VAN ISEGHEM
 Voorzitter

III. HET PRAALGRAF VAN KONINGIN LOUISE-MARIE IN DE KAPEL ACHTER DE SS. PETRUS
EN PAULUSKERK

Op 11 oktober 1850 overleed Louise-Marie d'Orleans, eerste koningin der Belgen, in haar Paleis aan de Oostendse Langestraat. Ze was amper 38 jaar oud, en volledig uitgeput door een slepende ziekte. Haar overlijden en begrafenis gaven aanleiding tot het ontstaan van heel wat kunstgewrochten (1) : schilderijen, litho's, gedenkpenningen, gelegenheidsgedichten en ook tot een praalgraf in de Oostendse SS. Petrus & Pauluskerk.

X X X

Kort na het overlijden van de Koningin besliste het Oostendse stadsbestuur de gedachtenis aan haar met een monument te vereeuwigen. Om het monument te financieren werden intekenlijsten geopend, waarop al wat naam en stand had te Oostende, zich uiteraard verplicht voelde te storten, te meer daar de "milde schenkers" desgewenst met naam en toenaam in de lokale kranten (oa. "La Feuille d'Ostende") vermeld werden !

Aanvankelijk verliep alles vlot : op 6 augustus 1851 keurde het Ministerie van Binnenlandse Zaken (de staat subsidiëerde) het contract tussen beeldhouwer FRAIKIN en het bestuurscomité der intekenaren voor het vervaardigen van het monument goed.

X X X

Karel-August FRAIKIN (Herentals 1817-Schaarbeek 1893), was als beeldhouwer in 1851 al een ware beroemdheid. Hij had gestudeerd aan de Academies te Antwerpen en Brussel. Aan deze te Brussel zou hij een leraarsfunctie bekleden.

FRAIKIN is de auteur van het Standbeeld voor Egmont en Hoorn, op de kleine Zavel te Brussel, het Adolf Queteletmonument te Brussel, het Pater Desmedtmonument te Dendermonde (dat enige maanden geleden wegens metaalmoetheid door de knieën ging), en het Louis ROBBE-monument te Kortrijk.

Verder was hij een gevierd kapper van portretbustes, grafmonumenten en allerlei bevallige genretafereeltjes.

Zijn nagenoeg complete oeuvre vindt u uitgestald op de zolders van het Herentalse Stadhuis. In dat Fraikin-museum worden gipsen modellen van zijn creaties bewaard. In dit bizarre museum vindt u ook de gipsen voorstudie van het Praalgraf Louise-Marie.

X X X

Uit het jaarverslag 1854 van de Stad Oostende (p. 76) blijkt dat de uitvoering van de beeldengroep ver gevorderd was.

Het kon, blijkens het jaarverslag, zelfs tentoongesteld worden in de wereldtentoonstelling 1855 te Paris.

In elk geval leverde FRAIKIN zijn werkstuk pas in mei 1859... 8 jaar na het overlijden van de Koningin. Het beeld werd ongergebracht in een speciaal daartoe gebouwde kapel in de SS. Petrus en Pauluskerk, waar het veel bekijks genoot.

X X X

ICONOGRAFIE VAN HET PRAALGRAF :

Het marmeren monument omvat 3 figuren : de koningin, een engel en een verpersoonlijking van de Stad Oostende. Naar de beste tradities van de romantiek is het erg zwaar allegorisch geladen :

"De beeldengroep stelt de laatste ogenblikken van de koningin voor. Op haar sterfbed doet zij haar koninklijke mantel open waaruit onder de vorm van bloemen, haar laatste weldaden voor de stad Oostende te voorschijn komen. Wenend woont de stad de droeve gebeurtenis bij. Terwijl de koningin de ogen opslaat, ziet zij een engel uit de hemel dalen die haar met zijn vleugels beschermt en haar een olijftak aanbiedt, symbool van de eeuwige vrede, evenals de kroon der onsterfelijkheid die zij gaat ruilen tegen de koninklijke kroon die op de grond valt. De figuur die Oostende uitbeeldt zit op een schip dat de wapenschilden van de stad draagt. Ze is geharnast en draagt een helm waarvan de vorm herinnert aan het kapsel der Oostendse dames. Er rijst ook een vuurtoren op, met riet omgeven, om aan te duiden dat de stad een veilige haven is voor de zeelui."

VERDERE WEDERVARENS :

Het praalgraf kwam betrekkelijk intact uit de brand van de kerk in 1896. Daar hadden August STRACKE en zijn mensen voor gezorgd (2).

Tijdens de bouw van de nieuwe kerk (1901-1908) werd het marmeren beeld uit elkaar genomen en geborgen in de oude doopkapel onder de "Peperbusse". Deze taak werd toevertrouwd aan de heer J. MIRAMAI, een gespecialiseerde practicien verbonden aan de Staatsmusea te Brussel.

Louis DE LA CENCERIE, architect van de nieuwbouw, voorzag in zijn plannen een afzonderlijke kapel naar concentrisch grondplan, achter het koor van de kerk, om het monument in onder te brengen. Die kapel, een pareltje van neogotische architectuur, staat in feite los van het kerkgebouw maar is er met een mooi architecturaal opgeloste "overbrugging" toch mee verbonden.

Daar kunt u heden het monument Louise-Marie nog bewonderen. Een tip; ga bij voorkeur eens zien op een zonnige voormiddag; dan spelen de kleurige weerschijnen van de brandvensters mee in het totaaleffect.

Lit. : Museum Fraikin van Herentals. Catalogus, Herentals, s.d.

- (1.) Norbert HOSTYN, 130 jaar geleden : verzen om een dode koningin, in De Plate, 80/184-186.
- (2.) Germain BILLIET, August Stracké, De Plate 82/23.

IV. DE "STENEN BANK"

Aan de "Stenen Bank" in de as van de Koninginnelaan ter hoogte van de Kon. Stal-lingen had Oostende zo'n 60 jaar lang een werkelijk uniek art-nouveaekunstwerk dat elke andere stad ons kon benijden.

Minder benijdenswaardig is wat er in 1971 met de "stenen bank" gebeurde : in alle stilte tot puin geslagen dienden de brokstukken als vulgaire vulling voor een golfbreker ergens in de buurt van 't Klein strand. Winst : parkeerplaats voor ten hoogste een drietal auto's...

Een van de zwarte bladzijden uit het cultuurbeleid uit het zogenaamde "Pierstijdperk", een periode die ook gemarkeerd wordt door de afbraak van de belle-époque-schouwburg in de Van Iseghemlaan. Dat alles in Oostende waar anno 1967 de éérste grote art-nouveaexpo plaats vond...

X X X

Merkwaardig genoeg blijft de geschiedenis van deze "stenen bank", die elke oudere Oostendenaar heeft gekend (mensen van mijn generatie zijn wellicht de laatste die de bank bewust gezien hebben), een raadsel. De architect ervan is nog steeds niet gekend, al moeten we hem, gezien de uitzonderlijke esthetische kwaliteit bij een van de voornamste art-nouveaubouwmeesters van ons land zoeken : HANKAR, HORTA, SAINTENOY...

Het exacte jaar van plaatsen weten we al evenmin, maar het was in of na 1905 (1). De bank zou een gezamenlijk geschenk geweest zijn vanwege Waalse steengroeven die arduinblokken geleverd hadden voor de aanleg van de Kon. Galerijen. In elk geval prijken de namen van tal van groeven, ingebeiteld, op de bank.

Dit is trouwens heel goed te zien op één van de zeldzame goede foto's die we van de "stenen bank" kennen, afgebeeld in O.I.O.P 1 onder het nr. 85.

X X X

Jarenlang was de bank een geliefd klimtuig van de Oostendse jeugd en een ideaal "vrijerhoekje" voor de iets ouderen.

Is Oostende daarom alléén al het haarzelf niet verschuldigd de nodige fondsen bijeen te zoeken om tot een reconstructie over te gaan ?

Norbert HOSTYN

- (1) De Oostendse dagbladen uit de Belle-Epoque, zwijgen in alle talen over de "Stenen Bank" en volleerde Oostende-kenners als bijvoorbeeld D. FARAZYN tasten ook in het duister ! WIE KAN HELPEN ???

ONZE JAARLIJKSE KALENDRR

Onze leden hebben ons jaarlijkse kalender voor het jaar 1983 naar hun zeggen met veel genoegen ontvangen. Uit de meeste reacties hoorden we heel wat lofbetuigingen.

"De Plate" dankt hierbij dan ook van harte de firma SNELDRUK en vooral Fred LAMMAING die deze 3de kalender gratis ter beschikking van al onze leden stelde.

A.VAN ISEGHEM
Voorzitter

DE "BOOTJESJOUWERIE"

De "Bootjesjouwerie" was tot voor de Tweede Wereldoorlog op onze kust de kleine visserij die bedreven werd met open roei- en zeilvaartuigen. Vandaar dat de meeste Oostendse bootjesjouweraars van zichzelf zegden dat ze "een open boot" bezaten.

Zo'n open boot, ook wel SCHOVER of OOSTENDSE SCHOVER, genoemd was maar 6 tot 7 meter groot, dus niet veel groter dan een gewone roeiboort. Hij was meestal gebouwd in klinkwerk, dit is overnaad, voerde één enkele mast en had geen vooronder. Het enige zeil dat hij voerde was een trapeziumvormig emmerzeil dat op het onderlijk ongeveer vijf meter breed was. (1)

De visser van de "bootjesjouwerie" voer meestal alleen en indien hij een metgezel had dan was dat veelal een familielid. De bootjesjouweraars voeren met de tij, dat wil zeggen dat zij in de late nacht of de vroege ochtend vertrokken, om dan, rekening houdende met de eb- en vloedstroom, tegen het middaguur, ten laatste om één uur, binnen te zijn. De inventaris van de boot bestond uit een mast en zeil, een paar riemen, een dreg met lijn en het net, een boomkorretje. Van thuis brachten zij dagelijks een paar voorwerpen mee die zij voorzichtigheidshalve liefst niet aan boord lieten overnachten. Dat waren : een "zifte", vier dollen, een kompas, een koperen mist "teuter" (ofte -hoorn) en een paar vette wollen handschoenen. Bij deze dagelijkse inventaris behoorden uiteraard ook de nodige boterhammen. Drank bleef echter veelal achterwege. (2) Liep er bij het buitenlopen van de haven ebstroom dan gingen zij west uit. Ze visten dan zogezegd op Duinkerke of Grevelingen; meestal kwamen zij echter niet verder dan tot in de Westdiep tussen Nieuwpoort en De Panne. Liep er vloedstroom dan gingen ze oost uit. Ze visten dan "in den Beir" dat was op Wenduinebank tussen Bredene en Blankenberge. "Den Beir" was de plaats waar de baggerschepen hun lading slijk stortten die ze in de haven van Oostende hadden opgenomen. De garnalen van "den Beir" hadden als nadeel dat ze bleker van kleur waren. Na het koken vielen ze minder roos uit. (3)

Het vissen gebeurde met "liedertie" - dit is lijtij - wat wil zeggen dat zij meeliepen met stroom en wind. In het voorjaar en de zomer werd op garnaal gevestigd, in het najaar en winter werd achter sprut gegaan en soms achter haring.

Ze trachten meestal met tij en wind ook weer terug de haven te bereiken. Ontbraken deze twee natuurelementen dan moest er uiteraard geroeid worden. Ook waren ze bij weinig wind verplicht de haven binnen te roeien of het moest zijn dat ze op de havenhoofden hun vrouw, een vriend, een kennis of een paar schooljongens zagen. Dan sloegen ze een eind rond de top van de mast, dat ze aan de wal overgaven om zich zo te laten binnenslepen.

De gevangen garnaal werd rauw binnengebracht en door diegenen, die ze opkochten voor verdere verkoop, gekookt en op netten, die op schragen lagen, te koelen gelegd. Om de afkoeling te bevorderen was het gebruikelijk de gekookte garnalen met de hand regelmatig te keren. Hierdoor vielen de kleinste exemplaren, de ziftelingen, door de mazen van het net op de grond. Dat was dan voer voor de schoolgaande jeugd, die ze in hun muts verzamelden en ze in plaats van onbetaalbare snoepjes langs straat oppeuzelden.

De ziftelingen van toen waren meestal groter dan de gewone garnalen van nu. Soms trof men tussen de garnalen enkele pladijsjes ("platjes") en ook wel eens enkele kleine tongen aan. Die werden niet in de garnaalmijn, maar rechtstreeks aan "de Trap" verkocht.

De bootjesjouwerie was een hard bestaan met karige inkomsten. Daarbij gebeurde het regelmatig dat de alleen varende bootjesjouwer om de een of andere reden over boord ging en verdronk. Dit was b.v. het geval van "Neuze" Deckmijn in 1912. (4) (5)

J.B. DREESEN

- (1) Voor meer inlichtingen over de SCHOVER lees VLAAMSE VISSERIJ EN VISSERSVAARTUIGEN door G. en R. DESNERCK deel II. Uitgever G. Desnerck 1976. Blz 252 tot 258, Oostendse schover of open garnaalboot.
- (2) Naar inlichtingen verstrekt door mevrouw Georgette Mestdagh, wiens vader WOETE Mestdagh "een open boot" de "0.50" had.
- (3) Naar inlichtingen verstrekt door de heer Fernand Monteny, uit Oostende.
- (4) Naar inlichtingen verstrekt door de heer J.P. Falise uit Oostende.
- (5) Voor meer dergelijke gevallen lees CONTACTBLAD, Vrije Visserijschool Paster PYPE Oostende, 18de jaargang, nr. 5- nr. 169 blz. 9 in het artikel Rampen uit L'ECHO D'Ostende in het jaar 1900.

"OSTENDE OENDER WOATER"

Dertig jaar reeds sedert de memorabele overstroming die ook o e stad niet spaarde.. Ter herinnering aan deze ramp zullen tijdens de maanden februari & maart foto's van februari 1953 geexposeerd worden in het heemkundig museum. Samen met de thematentoonstellingen "Bloemenuurwerk 1933-1983" en "S.E.O." een bezoek overwaard !

G.V.

IN DIT NUMMER

- Blz. 2 : J. KLAUSING : Encyclopedie van het levende Vlaamse volkslied;
- blz. 4 : E. SMISSAERT : Lopende bibliografie;
- blz. 7 : W. MAERVOET : Bibliografie van Oostendse politici;
- blz. 10 : OORLOGSDAGBOEK OOSTENDE 1940-45 (7);
- Blz. 13 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstenaars : XXX Gustaaf Teygeman;
- Blz. 15 : J. SURMONT : De rijstvreters;
- Blz. 18 : G. BILLIET : Een Oostends liedje opgedolven;
- Blz. 20 : N. HOSTYN : Oostendse muziekgeschiedenis XXV : Camille Saint-Saëns;
- blz. 22 : R. DELY : Het Bloemenuurwerk in het Leopoldpark 1933-1983;
- blz. 25 : N. HOSTYN : Monumenten, beelden en gedenkplaten te Oostende : III en IV;
- blz. 28 : J.B. DREESEN : De bootjesjouwerie.

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

